

מסורת הש"ס

(א) ס"א לחומרא, (ב) וְלִקְנוֹן נט. סוטה ל:, (ג) וְנִסְתַּמְתָּה ספ"ב:, (ד) וְלִקְנוֹן ע"ב ודף נח:, (ה) שבת ד. חולין יב. קיד:, (ו) טעבול יוס ס"ד מ"ד:, (ז) פי' כריס, (ח) כס"א: כלומר, (ט) שייך לדף הקודם, (י) וְלִי אֵל ספק לטמא ולטמא אחרים טהור:,

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואיכתיא איתא לא קשיא הא דיוסי: (ב) רש"י ד"ה שבת גמי וכו' נתנן סוטה י"ב דף כ: ויגמ' שם דף ל' ע"ב: (ג) ד"ה העמד טמא וכו' תמוס בימי ואימור לל:

גליון הש"ס

גמ' קסבר ר"ח תחומין דרבנן. עיין הגהת אשרי: ספ"ק דעירובין: תוס' ד"ה הבא. אפי' בראורייתא. ק"ל הסם אמרין כן לענין ממון דמדלורייתא נאמא מרי ומרי אוקי לחוקא אכל בלאסורי הא אמרין וכו' ומרי ספיקא דרבנן היינו דרבנן התמידי דלא ליל בזה גמר חוקא. ועי' תמוס דף כ: בתוס' שם דהכא בתרומה דרבנן גס תמי ומרי אוקיין לחוקא כדאמריכו ממונא דמס' ומילוי דמ"מ תחומין דלורייתא. ודכרייהו דהכי דלאפי' כדלורייתא אכל לחוקא ע"ע גס הא מנא דשמעתא הכא רבה ומי דק"ל בינמנא דף לא. מרי ומרי ספק דלורייתא דמדלורייתא לא לאמרין אוקי לחוקא וי"ח: ד"ה בבקורא וכו' בראב"ר: גבי ספק בטיאה ברה"י. עי' עי"ו דף לו ע"ב: בא"ד רבתי ורי"י סמטא בששפא ליבטא סמא לבטא וכו'. כריי' אומר כל דברי שהא תחוקא טומאה למעול הוא בתחוקא עד שיער שהא טהור אכל ספק לטמא ולטמא טהור כלי':

מוסר רש"י

לכי חיבול עליה בורא דמולחא. כנדיסותא אהדי ליה, כשמודד לי כור של מלח אומר לך טעמו של דבר (שבת ד. ובעי"י חולין יב. וקיד). לשנא לחריגא לכשתכל עליה כור של מלח לא מוכל להשתוס זו לזו (שבת ד.).

רבינו חננאל

ופירק רבא פירוק אחר, התם תרי חזקי לקולא, חרד העמד חי על חזקתו ואימור לא היה מת אותה שעה שנעב בו. שניה העמד טהור על חזקתו ואימור לא בטמא (א). (והכא) ואמרין ספיקו טמא, דאדרבה העמד גבירא על חזקתו ואימור לא עירב בסעודה הראויה. קשיא דרי' ויסי אדרי' יוסי. הכא במתני' קתני ספק עירב (כשרן) והתם בברייתא קתני ספק טומאה (כשר). [טמא]. ופירקין שאני טומאה דאפילו טומאה קלה יש לה עיקר מן התורה, לפיכך

רבא אמר. גבי נגע בלחד נמי אפילו יש שני כיתי עדים חלוקות אחת אומרת קודם שנגע בו מת ואחת אומרת עכשיו מת הוי נמי ר"מ מנוטר ואפילו הכי לא חיקשי: **הסם פרי חזקי**. יניחו לטהר ומשום הכי אוליין לקולא דאוקי תרי לצהדי תרי והעמד מת על חזקתו

רבא אמר התם תרי חזקי לקולא והבא חרד חזקה^(א) לקולא קשיא דר' יוסי אדר' יוסי אמר רב הונא בר חנינא שאני טומאה הואיל ויש לה עיקר מן התורה שבת נמי דאורייתא היא ^(ב) קסבר ר' יוסי^(ג) * תחומין דרבנן ואיבעית אימא ^(א) הא דידיה הא דרביה דיקא נמי דקתני א"ר יוסי אבטולמוס העיד משום חמשה וקנים שספק עירוב כשר ש"מ רבא אמר התם היינו טעמא דרבי יוסי העמד טמא על חזקתו ואימא לא טבל אדרבה העמד מקוה על חזקתו ואימא לא חסר במקוה שלא נמודר תניא ^(א) ^(ב) כיצד אמר ר' יוסי ספק עירוב כשר עירב בתרומה ספק מבעוד יום נטמאת ספק משחשיכה נטמאת וכן בפירות ספק מבעוד יום נתקנו ספק משחשיכה נתקנו זה הוא ספק עירוב כשר אבל עירב בתרומה ספק טהורה ספק טמאה וכן בפירות ספק נתקנו ספק לא נתקנו אין זה ספק עירוב כשר מאי שנא תרומה דאמר העמד תרומה על חזקתה ואימא טהורה היא פירות נמי העמד טבל על חזקתו ואימא לא נתקנו לא תימא ספק מבעוד יום נתקנו אלא אימא ספק מבעוד יום נדמעו ספק משחשיכה נדמעו בעא רב שמואל בר רב יצחק מרב הונא היו לפניו שתי כברות אחת טמאה ואחת טהורה ואמר עירבו לי בטהורה בכל מקום שהיא מהו תיבעי לרבי מאיר תיבעי לר' יוסי תיבעי לר"מ עד כאן לא קאמר ר"מ התם דליכא טהורה הכא הא איכא טהורה או דילמא אפילו לרבי יוסי לא קאמר אלא התם דאם איתא דהיא טהורה ידע לה אבל הכא הא לא ידע לה אמר ליה בין לר' יוסי בין לרבי מאיר ^(א) ^(ב) בעינן סעודה הראויה מבעוד יום וליכא בעא מיניה רבא מרב נחמן כבר זו היום חול ולמחר קדש ואמר עירבו לי בזה מהו א"ל ^(א) עירובו עירוב קדש ולמחר חול ואמר עירבו לי בזה מהו א"ל ^(א) אין עירובו עירוב מאי שנא א"ל ^(א) לכי תיבול עליה בורא דמלח' היום חול ולמחר קדש מספיקא לא נחתא ליה קדושה היום קדש ולמחר חול מספיקא לא פקעא ליה קדושתיה מיניה ^(א) תנן התם ^(א) לגין טבול יום שמלאו מן החבית של מעשר טבל ואמר הרי זה תרומת מעשר לבשתחשך דבריו קיימין ואם אמר עירבו לי בזה ^(א) לא אמר כלום אמר רבא זאת אומרת סוף היום קונה עירוב דאי

בבל מערבין פרק שלישי עירובין לו.

^(א) **הבא בשתי ביתי עדים**. דר' מאיר לית ליה אוקי תרי צהדי תרי כו' אע"ג דצפרק שני דכתובות (דף כ). אמרינן אוקי תרי צהדי תרי * אפילו דלאורייתא הכא שאני דהשתא ודאי טמאה היא: **אדרבה** העמד מקוה ע"ל חזקתו. הוה מני לשנויי הרי חסר לפניך כדלמר פר' קמא דנדה (דף כ): אלא דלא מיירי הכא במקוה שנמדד ונמלא חסר: **במקוה שלא** נמדד. וא"ת והא רבי יוסי מטמא אפילו טהרות אס נגע בהן דלענין דלמרינן ליה זיל טבול אפילו ר"מ מודה * כדלמרינן גבי ספק טומאה צרשות הרצים וא"כ אדרבה נימא אוקי טהרות על חזקתן וי"ל דבספיקא דרבנן כי הכא לא אמרינן זיל טבול לרבי מאיר ופליגי אגבדא אי צעי טבילה אכל טהרות מודה רבי יוסי דלא מטמאין וכן איתא במסכת מקואות (פ"ב משנה ג) * דקתני ורבי יוסי מטמא ^(א) שספק ליטמא טמא לטמא אחרים טהור:

אבל עירב בתרומה ספק טמאה ספק טהורה. כגון שסיו צ' ואחד היה תרומה טהורה ועירב בלחד מהן דליכא חזקה כלל: **ספק נדמעו**. נראה כפ"ה בלשון שני נדמעו טבל בחולין ולא

כסתם דימוע שזה"ש אכל לשון ראשון שפירש נדמעו תרומה בחולין ואחיא כסומכוס אין נראה דהא קתני בצרייתא דמעריצין בתרומה ודוחק לומר דמיירי בתרומה לכהן: **מאי שנא**. ואם תאמר והא רבא גופיה קאמר בצמון רצא אומרת סוף היום קונה עירוב ואם סוף היום קונה עירוב אחיא דרב נחמן שפיר ואמאי קמיעעיל ליה מאי שנא יש לומר דע"כ דרבא אית ליה דתחלת היום קונה עירוב דהא פסיק צריש צילה (דף ד): כרז דלמר נולדה צוה אסורה צוה וטעמא דרב משום הכנה ומלן דאית ליה הכנה סבר תחילת היום קונה עירוב כדמוכח צפירקין (דף נח): ורבא דלמר זאת אומרת סוף היום קונה עירוב אליצא דצרייתא קאמר וליה לא ס"ל: דאי

עירובו עירוב מאי שנא א"ל ^(א) לכי תיבול עליה בורא דמלח' היום חול ולמחר קדש מספיקא לא נחתא ליה קדושה היום קדש ולמחר חול מספיקא לא פקעא ליה קדושתיה מיניה ^(א) תנן התם ^(א) לגין טבול יום שמלאו מן החבית של מעשר טבל ואמר הרי זה תרומת מעשר לבשתחשך דבריו קיימין ואם אמר עירבו לי בזה ^(א) לא אמר כלום אמר רבא זאת אומרת סוף היום קונה עירוב דאי

ניטמא ספק משחשיכה דמכשר ר' יוסי משום חזקה קמיימא: פירות. ספק מצעוד יוס נתקנו ספק משחשיכה נוקמיניהו נמי לחזקה קמיימא טבל הוו וליפסול: נדמעו. חולין הוו מעיקרא מתוקנין ונפלה בהן תרומה ונדמעו והאי תנא סבר לה כסומכוס דלמר (לעיל דף כ): אין מעריצין לישראל בתרומה הלכך אס מצע"י נדמעו אע"ג דחזי לכהנים אין עירובו עירוב. ל"א נדמעו שנפל לחוכן טבל דלא חזי אפילו לכהן: **עירבו לי בטורה כל מקום שהיא**. והניחוס שחיהן יחד בסוף התחוס. ובככרות של תרומה עסקינן דאי בחולין חולין טמאין מותרין הן דלאו כל אדם אוכל חוליו בטורה: **דליכא טהורה**. ודאית דשמא מצע"י נטמאת: או דילמא אפילו ר' יוסי. לא מכשר במתני' אלא משום דאי טהורה היא הא ידע לה היכא היא ואילו היא סעודתו ומשום ספק טומאה לא מיפסלא דלמר אוקמא לחזקה: **אכל הכא לא ידע**. הי ניהו סעודתו: **בעינן סעודה הראויה מצע"י וליכא**. ואין עירובו כלום דאפילו חמר גמל לא הוי דבשלמא מתני' סעודה הראויה הואי והשתא הוא דלחיליד בה ספק: **ככר זו כו'**. אמר על ככר אחת צע"ש היום יהא חול ולמחר יהא קדש ועירב שלוחו בה: **מהו**. הואיל וצין השמשות ספק הוא חיישינן דילמא קודם קניית עירוב חל עליה הקדש ואין מעריצין בהקדש או לא אמרינן הכי: **היום סהא קדש ולמחר סהא חול**. על מעות שיש לי בזית מהו מי אמרינן כי מטא צין השמשות נפק ליה מקדושתיה וקנה עירוב או לא: **ומאי שנא**. הא צין השמשות ספיקא הוא מאי שנא הכא לקולא והכא לחומרא: **לגי תיבול עלה כורא כורא דמילחא**. לכשתמודד כור של מלח על דבר זה ותסנהו לי אומר לך טעמו: **היום חול ולמחר קדש**. וצין השמשות דקניית עירוב ספיקא הוא ומספיקא לא תפקיה ממילתיה קמיימא וכן סיפא: **של מעשר**. ראשון שהיה עדיין טבל שלא הפריש הלוי ממנה תרומת מעשר והרי הוא בזמיתה צעודו טבל ואפילו לכהנים ולא חזי לעירוב ולגבי לגין טבול יוס צעודו טבל לא פסיל דטבול יוס מותר בנגיעה לחולין ולמעשר ואע"פ דפתיכא ציה תרומה שלא הורמה ואמר הרי זו שבלגין תרומת מעשר על החצית לבשתחשך ועירב שמשו שמהא כשרה לתרומה: **דבריו קיימין**. והתרומה טהורה: **ואם אמר עירבו לי בגיןן זה לא אמר כלום**. הואיל וכי מטא צין השמשות אכתי טבל הוה: **סוף היום**. תחילת צין השמשות שהוא סוף היום של ע"ש: **קונה עירוב**. וסוף היום אכתי טבל הוה: דאי

דקונה עירוב, והנה סוף היום טבל טבול לתרומת מעשר היה ואין מעריצין בטבל

עין משפט ונר מצוה

א [מיי' פכ"ז מהל' שנת הל' א טור א"ח סי' שצ"ז]: **ע"ב** ב ג מיי' פ"ו מהל' עירובין הלכה טו טו"ש"ע א"ח סי' שצד סעיף א וסי' מת סעיף ו: **פ** ד ה ו מיי' שם הלכה טז טור שו"ע א"ח סי' שפו סעיף ט:

רבינו חננאל (המשך) ומתני' דרביה. ופשוטה היא. רבא אחר בשלמא התם העמד טמא על חזקתו ואימור לא טבל. שלא בתבריה טבילתו כהוגן, אבל הכא מאי אית לך למימר העמד גבירא על חזקתו ואימור לא עירב הרי עירב, מאי איכא (א) [למיירן] שמא משחשיכה, לא אחי שמא דחי ודאי. מקוה גמי אם תאמר העמד מקוה על חזקתו ואימור לא חסר, איכא למימר הכי במקום (שלא נמדדה) [שנמדדה]. אבל במקום (שנמדדה) [שלא נמדדה] ונמצאת חסירה היכי יכלת למימר הכי, לפיכך קתני טמא. תרי' כיצד אי"ר יוסי ספק עירוב כשר. עירוב כשר, נטמאת בתרומה ספק נטמאת ספק לא נטמאת וכן בפירות ספק נדמעו וספק לא נדמעו, אבל עירב בתרומה ספק נטמאת מבעוד יום ספק משחשיכה נטמא, וכן בפירות ספק מבעוד יום כו', אין זה ספק עירוב כשר. היו לפניו שתי כברות אחת טמאה ואחת טהורה, ואמי' עירובי בטהורה כל מקום שהיא, איכאנא בין לר' מאיר בין לר' יוסי אינו עירוב בעינן סעודה הראויה מבעוד יום וליכא, בעא מיניה [רבא] מרב נחמן, כבר זה היום חול ולמחר קדש ואי' עירובי בהן מהו, ופסית ליה קנה עירוב מאי טע' בתר יומיה שרינן ליה. פי' הולכין אחר עת העירוב [היום] קדש ולמחר חול לא קנה עירוב] מאי טעמא בעת שעירב קודש חיתה. ואמרין מאי טעמא כל חרד וחרד בתר יומיה שרינן ליה. היום חול ולמחר קדש מספיקא שמא ישאר למחר ותתקדש לא נחתא לה קדושה. היום קדש ולמחר חול מספיקא לא פקעא קדושתא. תנן התם לגין שהוא טבול יום שחילתו מחבית של מעשר טבל. פי' שלא הורס ממנו תרומת מעשר. ואמר הרי זו תרומת מעשר לבשתחשך דבריו קיימין, ואם אמר עירובי בה לא אמר כלום. פי' טבול יום פוסל את התרומה וזה הלגין אע"פ שהוא טבול יום ופוסל התרומה, כיון שבעת שמיל[א]הו מן הטבל הטבול לתרומת מעשר לא אכירי עליו שם תרומה מעכשיו אלא לבשתחשך. כשתחשך ועבר השמש נטהר הלגין ותרומת מעשר שבו טהורה. א"ר אבא זאת אומרת סוף היום, הוא ערב שבת שקונה עירוב. דייק מדקתני אם אמר עירובי בה לא אמר כלום שי"מ סוף היום הוא לפיכך לא אמר כלום,

^[1] נראה דחסי קמ' וי"ל והכא חרד חזקה לקולא דהעמד תרומה על חזקתה ואימור לא נטמאת ולכן אמרינן וכו'. (ב) נראה דל"ל תמי איתא לממר שמא נטמא מצעוד יוס לא אחי שמא ומילא מדי ודאי